

Project Pelle, Schoolkaterdijk
Landschappelijke onderbouwing
Rood voor Rood en
Nieuw Landgoed

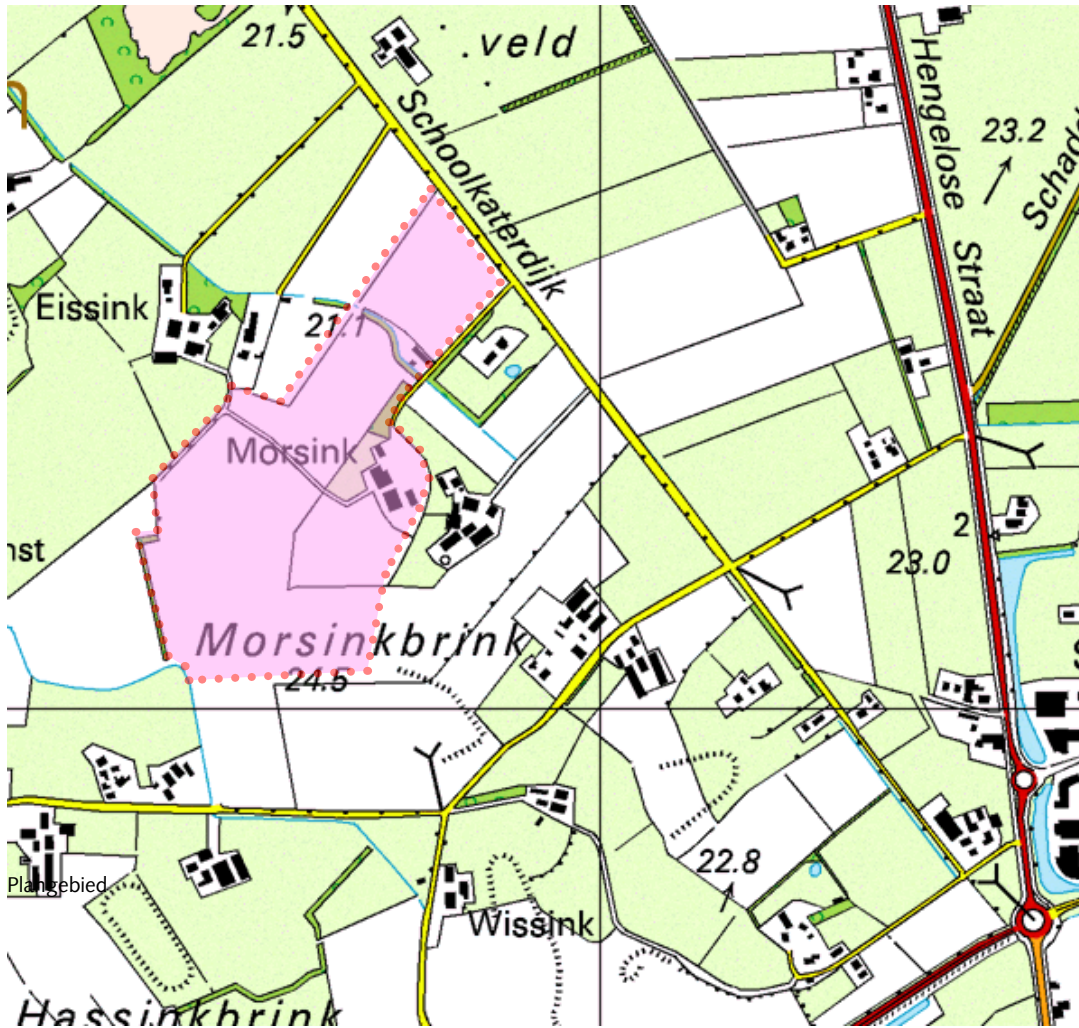

Colofon

Bijkerk c.s. tuin- landschapsarchitecten
Hengelosestraat 791
7521 PA Enschede
T 0534359956
F 0534309245
E andre@abijkerk.nl

opdrachtgever: Jan Pelle
project: Rood voor Rood en Nieuw Landgoed

onderdeel: Voorlopige rapportage
datum: 26 januari 2009
versie: pelle_02.indd

Ligging plangebied

INLEIDING

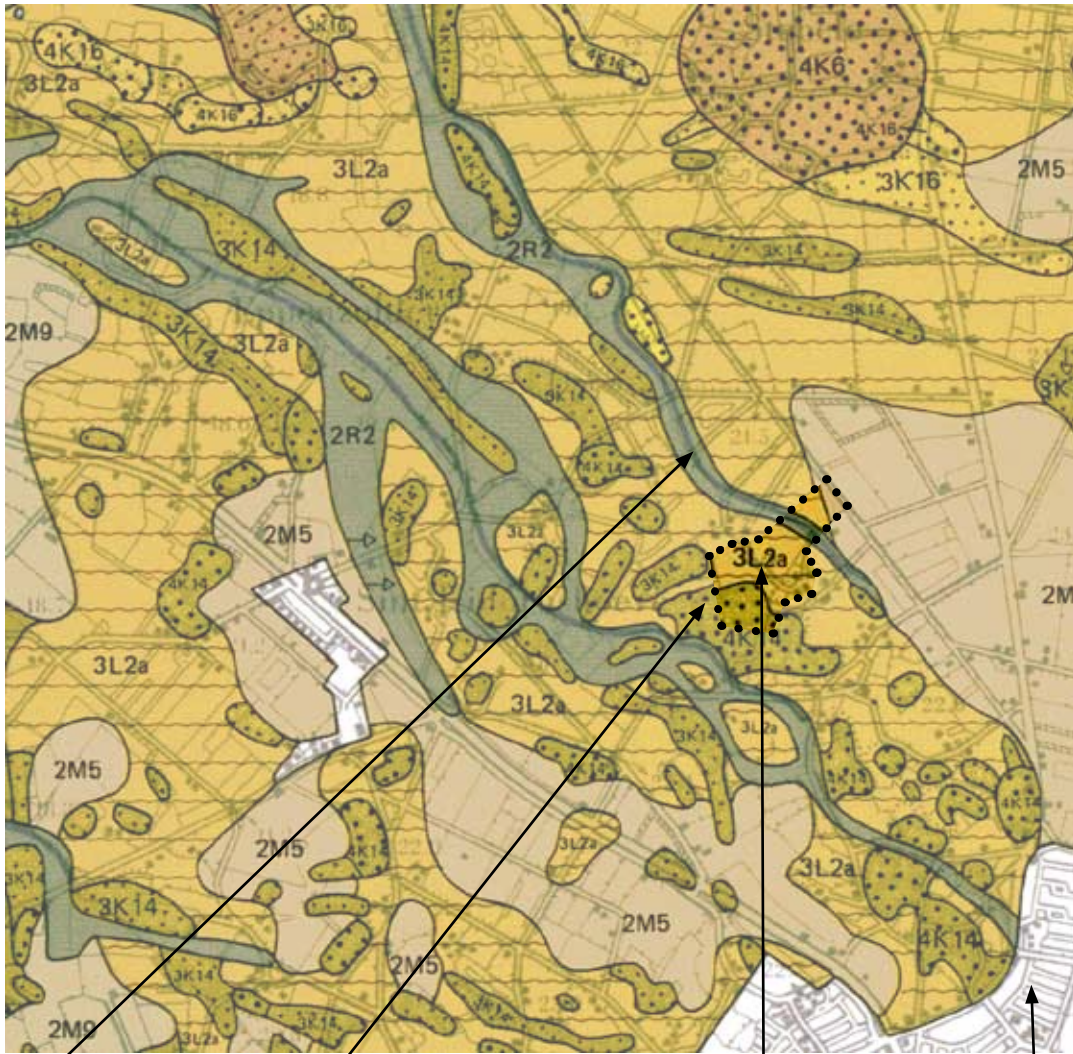
Deze rapportage vormt de onderbouwing bij het landschapsplan voor de landschappelijke inpassing van twee Rood voor Rood locaties en een Nieuw Landgoed aan de Schoolkaterdijk in Haaksbergen, zoals op bijgaande afbeelding is weergegeven.

De Op het betaande erf worden diverse opstallen gesloopt in het kader van de regeling Rood voor Rood van de provincie Overijssel. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de regeling Nieuwe Landgoederen, eveneens van de Provincie Overijssel. Dit houdt in dat er een landhuis mag worden gebouwd bij het stichten van een 10ha landgoed. Voorwaarde is wel dat het nieuwe landschapsplan onder de NSW wordt gerangschikt. Bureau Takkenkamp verzorgt de aanvraag voor de NSW waar dit landschapsplan aan ten grondslag ligt.

In dit rapport wordt het onderzoek naar de geschiedenis van het landschap en de analyse van het huidige landschap beschreven. Vervolgens wordt het nieuwe landschap toegelicht. Hierbij wordt de nieuwe groenstructuur waarin de twee rood voor rood locaties en het nieuwe landgoed zijn ingebed, toegelicht. Daarbij spelen de karakteristieke landschapselementen, natuurontwikkeling en water(berging) een belangrijke rol.

Ligging plangebied in context

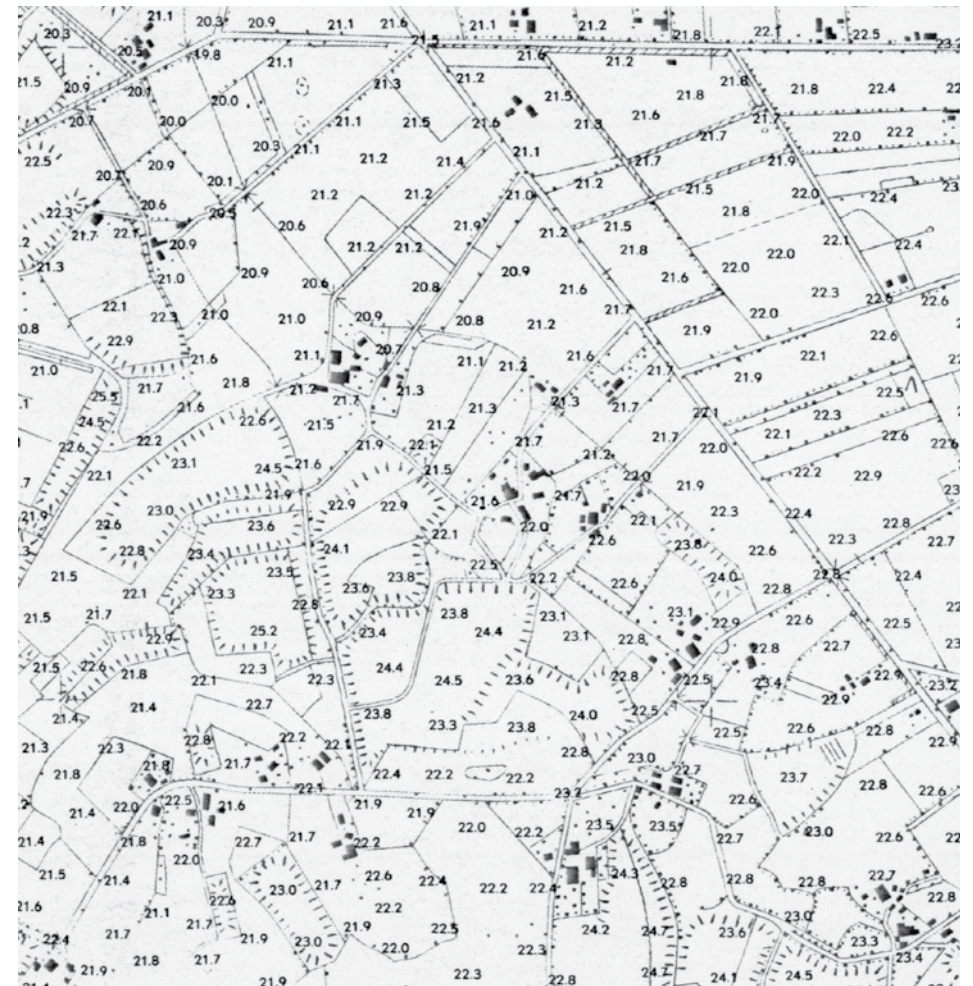
Drekkerstrang
 zandopduikingen
 plangebied
 Kern Haaksbergen

Geomorfologische kaart

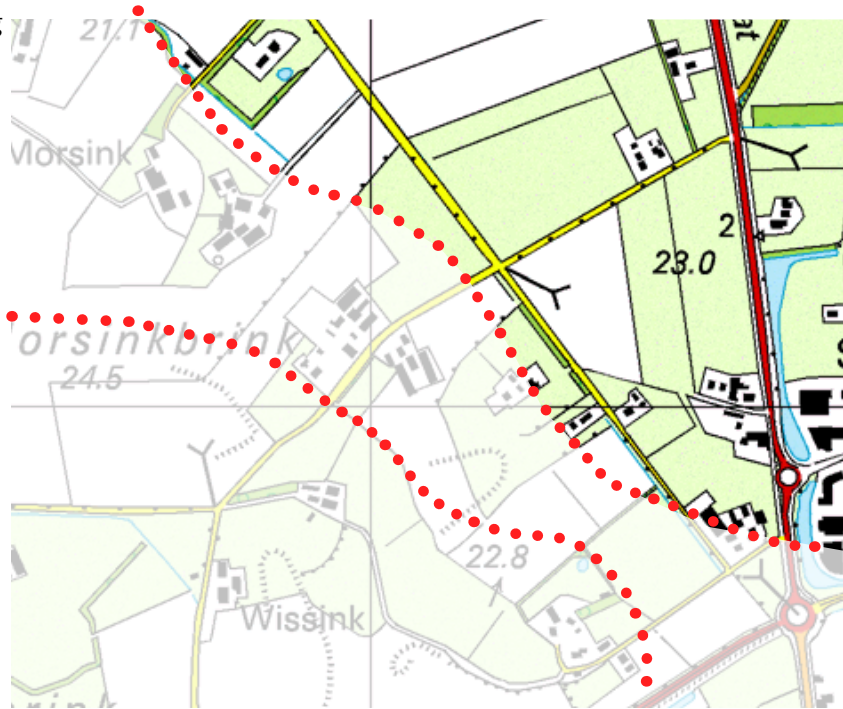
1. Ontwikkeling van het landschap

1.1 Geomorfologie en reliëf

De geomorfologie laat een helder beeld van de opbouw van de verschillende grondlagen zien. De Drekkerstrang stroomt naar het noord-westen in een smalle laagte tussen zandopduikingen. Deze zandopduikingen vormen de grondslag voor de essen. Op onderstaande hoogtekaart zijn de hoogteverschillen ten zuiden van het erf en de ervenstructuur langs deze essen duidelijk zichtbaar

1 Heideontginning

1.2 Typologieën

Er zijn drie in het hiernaast staande afbeeldingen aangegeven plangebied drie landschapstypen te onderscheiden.

1 - Heideontginning

Dit landschap bevindt zich aan de oostkant van het plangebied en bestaat uit een vlak en strak ontgonnen landschap.

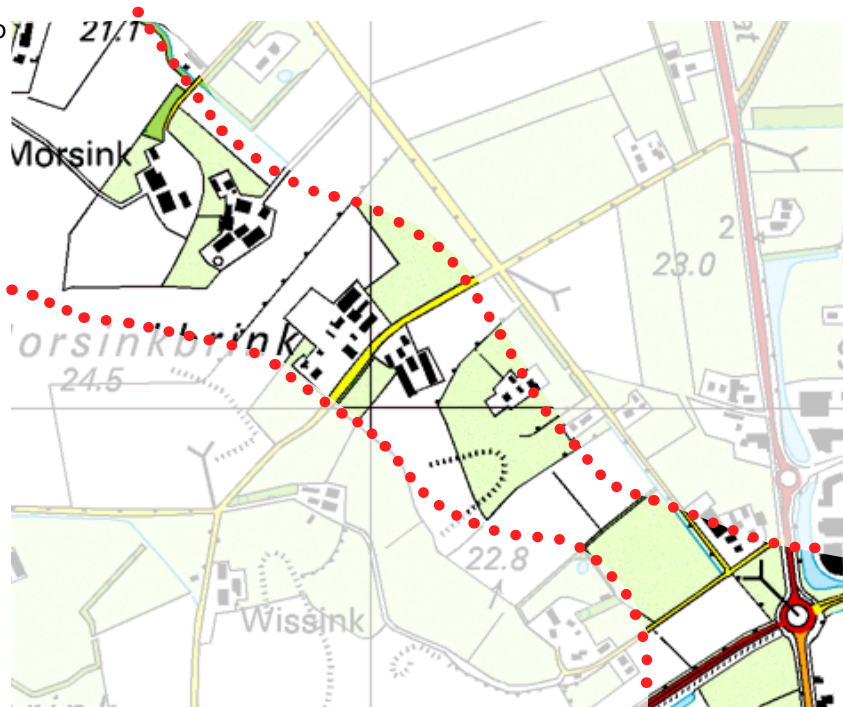
2 - Hoevenlandschap

Het erf is onderdeel van een oude ervenstructuur die in de overgang tussen de laagte van de Drekkerstrang en grotere essen aan de westzijde ligt.

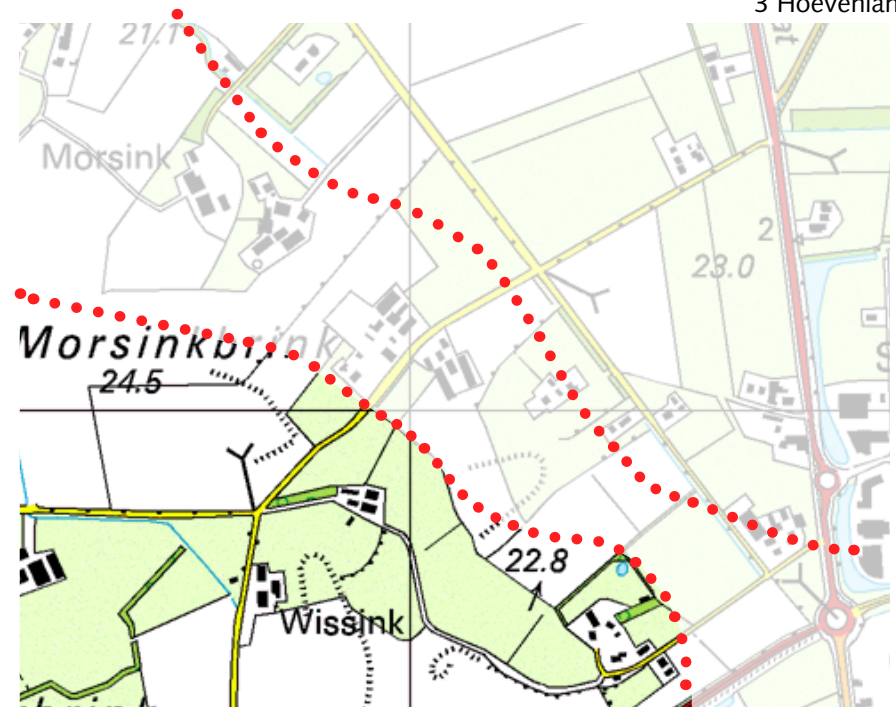
3 - Essenlandschap aan de westzijde.

Dit landschap bestaat uit de restanten van een grootschalig essencomplex dat als gevolg van menselijk ingrijpen is vervlakt.

2 Essenlandschap

3 Hoevenlandschap

1830-1850

1846

1880

1927

1937

In de hierboven afgebeelde topografische kaarten is de ontwikkeling van het landschap te zien. De hoeven langs de es en de woeste onontgonnen gronden zijn tot 1880 herkenbaar. De wegenstructuur gaat hier ook duidelijk over de erven. Vanaf het kaartbeeld 1880 is de ontginning van de heide zichtbaar in rechte stroken en een nieuwe infrastructuur. Vanaf 1927 is goed zichtbaar dat veel landschapselementen in de loop van de tijd zijn verdwenen.

2 Landschapsanalyse

In het plangebied kan een gedetailleerder landschapsstructuur worden onderscheiden.

2.1 De "hoge kant"

Dit landschap bestaat uit de rechte lijn van de Schoolkaterdijk met aan weerszijden verkavelingen weglappend vanaf de weg. De weg is beplant met eiken, vermoedelijk uit de ontginningstijd of naar analogie daarmee weer aangeplant.

2.2 Het beekdal

Vanaf de hoge kant glooit het terrein naar de laagte van de Drekkersstrang. In deze laagte bevindt zich het strak gekanaliseerde beeld van de beek. Slechts een fraaie eikengroep herinnert aan de natuurlijke oorsprong van het beektracé.

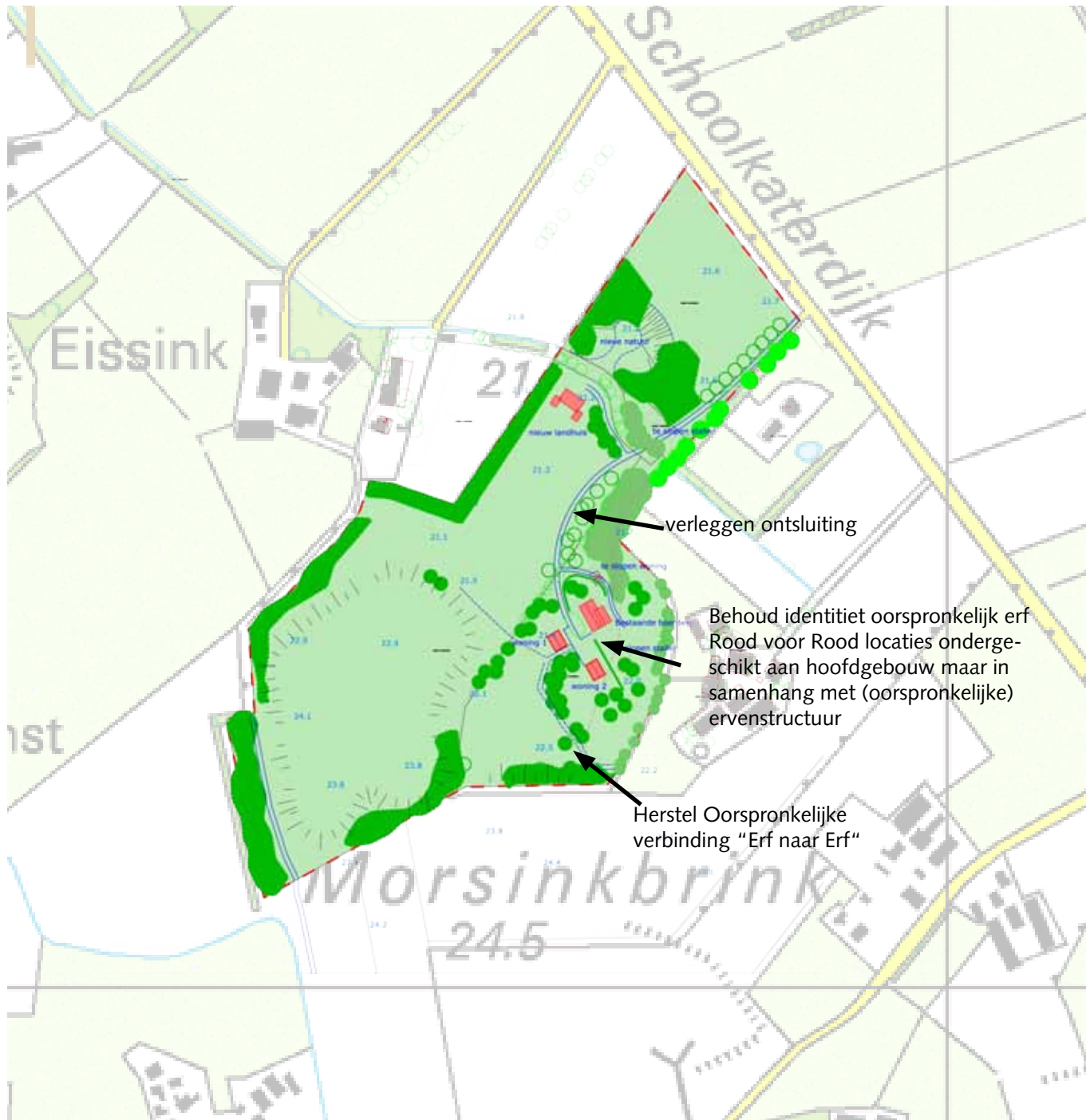
Uit het oude kaartmateriaal op de vorige pagina blijkt dat er oorspronkelijk voornamelijk hakhoutwallen in de natte gebieden langs de Drekkersstrang hebben gestaan. In de tijd van de ontginningen zijn er in eerste instantie kennelijk nieuwe wallen en singels op de heideontginning ontstaan. Vervolgens heeft het landschap zich daar weer "geopend" en zijn alleen restanten van wallen en singels overbleven. Wellicht dat een ruilverkaveling hier nog een versterkend effect op heeft gehad.

2.3 Erf en omgeving

Het erf ligt op een hoger gelegen deel ten opzicht van de beek (hoog en droog). Erfbeplantingen hebben in het verleden steeds op andere plekken gestaan. Op dit moment is er een opgaand eikenbos tussen erf en beek met de onsluitingsweg er doorheen. Rondom het erf hebben tot niet heel lang geleden nog veel houtwallen gestaan.

2.4 Essengebied

Het essengebied is vroeger veel krachtiger in het landschap zichtbaar geweest. Sterkere esranden die veelal waren beplant met hakhoutstruwelen.

3. Landschapsplan

De uitgangspunten voor het landschapsplan zijn de drie typologieën in het landschap, de karakteristieke ervenstructuur en de kansen voor natuurontwikkeling en beekherstel in combinatie met het nieuwe landgoed.

Landschap erf

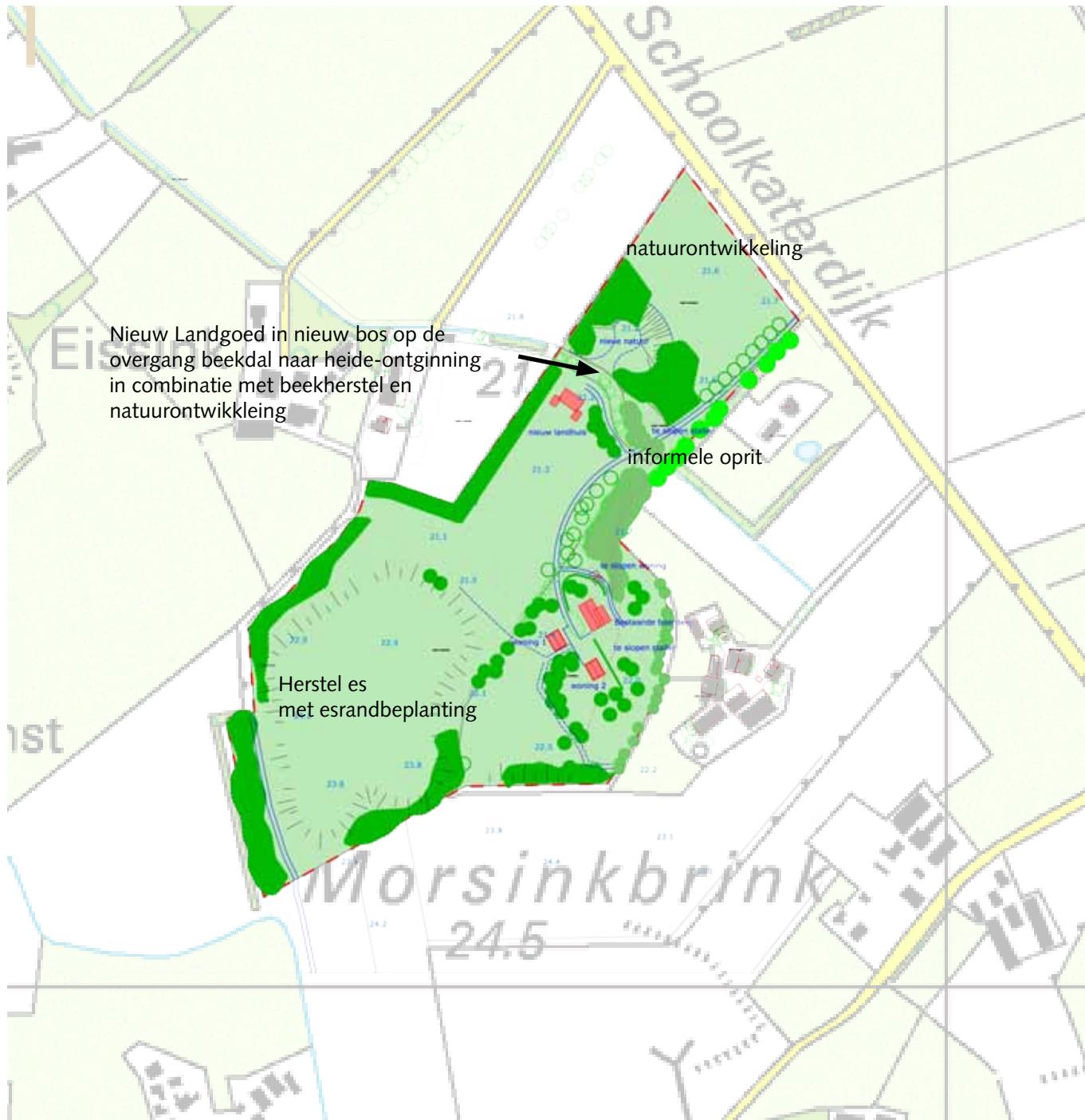
De toegangsweg naar het oorspronkelijke erf wordt langs het aanwezige bosje gelegd. Hierdoor krijgt het erf een meer oorspronkelijke benadering.

In het landschap vormt de tweekapper een duidelijk hoofdgebouw op het huidige erf. De massa van het verdwenen oorspronkelijke erf wordt enigszins gecompenseerd door de rood voor rood woningen. Deze dienen echter ondergeschikt aan het hoofdgebouw te zijn en zijn dan ook op deze wijze ingepast: in dezelfde richting en "achter" de boerderij. De karakteristieke ervenstructuur van solitaire bomen en boomgroepen wordt versterkt. Een oorspronkelijk pad wat de erven met elkaar verbond wordt eveneens hersteld. De rood voor rood woningen hebben hierdoor een duidelijke relatie met de context en een heldere landschappelijke inpassing.

Architectuur nieuw erf

De rood voor rood woningen moeten als het ware worden gezien als bijgebouwen van de hoofdboerderij. Dat dient ook in de architectuur van de gebouwen en bijgebouwen nadrukkelijk tot uiting te komen. Kernwoorden hierbij zijn ingetogen en ondergeschikt. (zie onderstaande foto van huidig erf)

Landschap Nieuw Landgoed

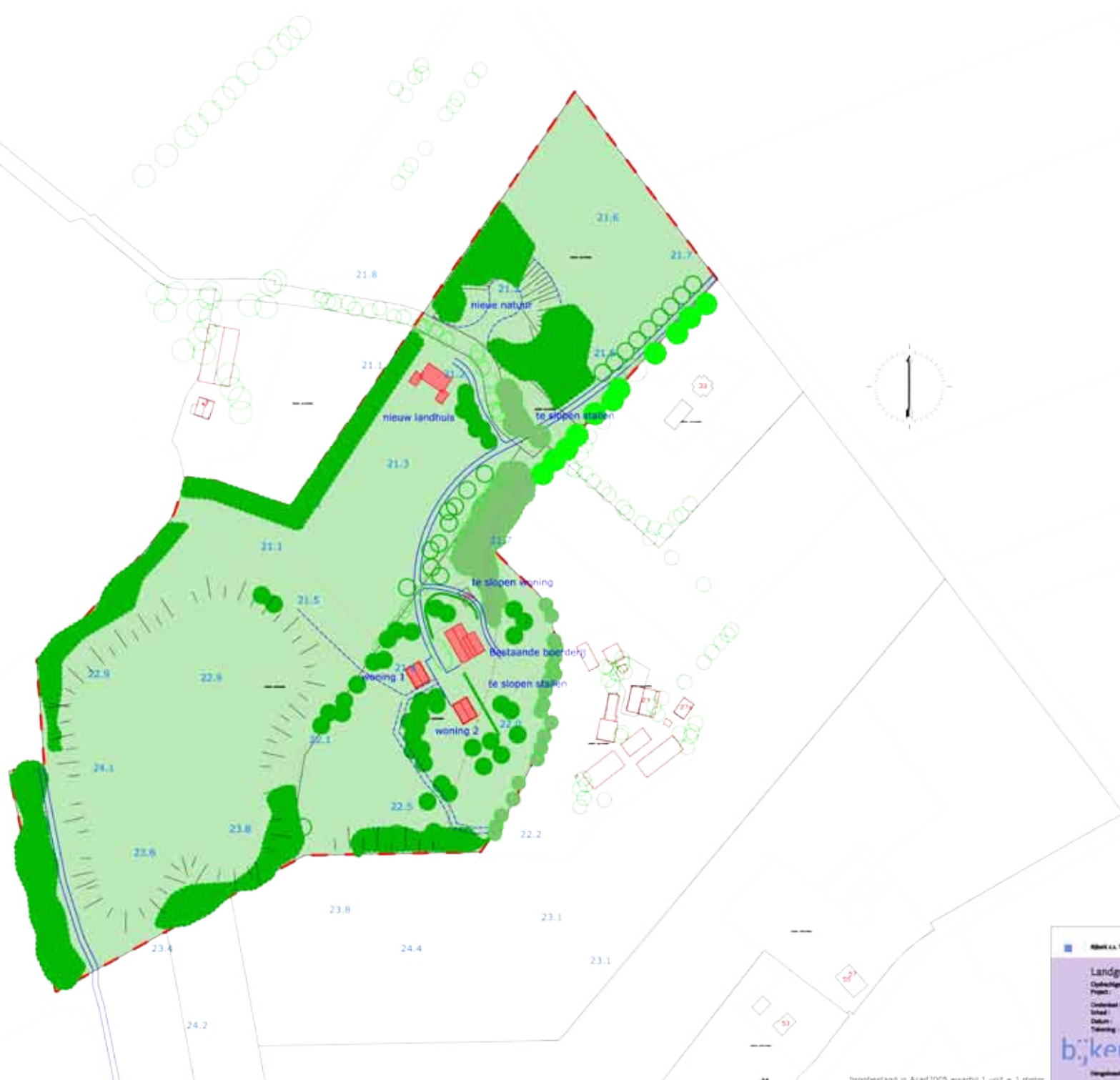
Het nieuwe landgoed wordt op de overgang van het beekdal en de heide-ontginning ingepast. Het nieuwe landgoed richt zich ook naar deze landstypes. Juist op deze overgang biedt de ontwikkeling van een landgoed kansen voor beekherstel en natuurontwikkeling. De oorspronkelijke ervenstructuur blijft hierdoor intact.

Bovendien biedt een nieuw landgoed kansen voor nieuw landschap en landschapsherstel: een nieuw landschapstype. De overgang van beekdallandschap naar het openheidontginningslandschap wordt duidelijk gemarkeerd door nieuw bos. Geflankeerd door dit nieuwe bos ligt het nieuwe landhuis. Het landhuis met allure wordt vormgegeven waarbij kernwoorden als herkenbaarheid van, samenhang met en respect voor het landschap tot uiting komen.

De rechtgetrokken Drekkerstrang krijgt in het nieuwe landschap weer een natuurlijke loop. Bovendien liggen er kansen voor natuurontwikkeling en waterberging. De voormalige esrandbeplanting wordt hersteld. Het landgoed vormt de (visueel ruimtelijke) verbinding tussen de drie landschapstypes.

Conclusie

De inpassing van de rood voor rood kavels versterken het erf waardoor de ervenstructuur, die als een lint langs de es ligt, behouden blijft. De ontwikkeling van het landgoed geeft de mogelijkheid tot landschaps-, beekherstel en natuurontwikkeling in de vorm van een nieuw landschapstype waarbij landgoederen schakelfuncties vervullen. Dit landschapsplan kan wellicht worden gezien als uitgangspunt waarop ook nieuwe initiatieven in de omgeving op kunnen aansluiten.

Bijkerk c.s. Tuin- en Landschaparchitecten
Landgoed Eppenzolder
 Opdrachtgever: Jan Poley
 Project: Nieuw natuur en nieuw landhuis
 Oorspronkelijk: [redacted]
 Versie: [redacted]
 Datum: dondag 20 januari 2009 10:00:13
 Tussentijd: [redacted]
bijkerk c.s.
 Hoopland 75, 7521 PA Boekloo, T +31 (0)6 499 9996

bronbestand in Acad2005 waarbij 1 unit = 1 meter